

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE
ȘI MEDICINĂ VETERINARĂ A BANATULUI
„REGELE MIHAI I AL ROMÂNIEI” DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE MANAGEMENT ȘI TURISM RURAL**

Trica Ana Gina

TEZĂ DE DOCTORAT

**CERCETĂRI PRIVIND PRODUCȚIA ȘI
CONSUMUL DE PRODUSE OBȚINUTE DE LA
OVINE**

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. ING. IOAN PETROMAN**

**TIMIȘOARA
2020**

REZUMAT

Teza de doctorat intitulată " **CERCETĂRI PRIVIND PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL DE PRODUSE OBȚINUTE DE LA OVINE**", cuprinde analiza modalităților prin care se poate spori producția, pentru asigurarea ritmică a pieței cu produse obținute de la ovine, carne și produse lactate, în funcție de preferințele consumatorilor. Prin implementarea unor tehnologii moderne de exploatare semiintensive și sintensiv industriale datorită numeroaselor particularități tehnico-economice și manageriale, deoarece specia dispune de un grad ridicat de adaptabilitate la orice tip de exploatare, se poate îmbunătăți eficiența economică a creșterii și exploatării în orice sistem de producție.

Actuala teză de doctorat este structurată în patru părți după cum urmează:

- **partea întâi** în care se prezintă **stadiul actual al cunoașterii** și este structurată în două capitole. În **Capitolul 1** intitulat " **Sisteme și tehnologii moderne de exploatare a ovinelor**" se prezintă după consultarea literaturii de specialitate naționale și internaționale, principalele aspecte privind importanța economică și socială a creșterii și exploatării ovinelor, sistemele și tehnologiile moderne utilizate în funcție de specializarea producției dar și mijloacele prin care se poate crește producția și eficiența sa, deoarece specia ovine cu rasele și hibridii specializați, valorifică în condiții de economicitate ridicată resursele vegetale, motiv care face din creșterea și exploatarea ovinelor în diferite sisteme, alături de producția diversificată, o ramură importantă a zootehniei. Principalele mijloace de creștere a eficienței producției la ovine trebuie să prevadă implementarea unor tehnologii moderne de producție care să contribuie la creșterea efectivelor cu valoare biologică ridicată, a producțiilor medii pe cap de animal furajat, implementarea celui mai bun management de fermă, fluxuri tehnologice specifice fiecărei categorii de animale, zonarea efectivelor în funcție de disponibilitatea resurselor și sistemele de producție.

În **Capitolul 2** denumit " **Factorii care condiționează producția la ovine**" sunt analizați factorii de mediu intern și extern care au contribuit în timp, pozitiv sau negativ la schimbarea structurii de rasă și specializarea producțiilor ovinelor. Unii dintre acești factori care condiționează producția la ovine pot fi controlați de om, bine manageriați putând influența producția în zonele pastorale și agro-pastorale dar și în sistemele moderne de exploatare a ovinelor, contribuind la creșterea consumului de carne și produse lactate, la disponibilitatea locurilor de muncă, dacă politicile în domeniul investițiilor agricole, au ca obiectiv folosirea eficientă în condiții de economicitate a resurselor vegetale fără efecte asupra managementului mediului respectând interacțiunea dintre exploatarea extensivă/semiintensivă pe pășune, ecologie, economie locală și sociologie rurală.

- **partea a II-a** ce cuprinde " **Cercetări proprii**" este structurată în 3 capitole în care se prezintă rezultatele cercetării întreprinse în județul Caraș-Severin, parte integrantă a Regiunii de Dezvoltare Vest a României.

În **Capitolul 3** cu titlul " **Metodologia cercetării și arealul de studiu**" se prezintă metodologia generală de cercetare ținând cont de principiile de bază ale eticii cercetării, etapele cercetării, modalitățile concrete de îmbunătățire a managementului producției cu scopul îmbunătățirii managementului marketingului, creșterea consumului de produse obținute de la ovine și creșterea eficienței economice a exploatarii. Cercetările întreprinse conform metodologiei specifice, utilizate în demersurile științifice, descrise în detaliu la fiecare

studiu efectuat, au avut menirea să analizeze situația existentă a efectivelor și producțiilor, factorii care influențează producția, rezultatele obținute fiind comparate și interpretate, pentru a putea propune concluzii și recomandări pentru sistemele de management, care să îmbunătățească sistemele de producție, prin utilizarea eficientă a resurselor, a procesării producției pentru satisfacerea nevoilor cantitative și calitative a consumatorilor de pe piață. S-a făcut o analiză a resurselor arealului de studiu, tradițiile privind creșterea și exploatarea ovinelor în semitransumanță la sălaș sau stâne, utilizarea resurselor pastorale și agropastorale, consumul produselor obținute de la ovine, posibilitățile de diversificare a activităților de fermă, transformarea unor ferme cu vocație în ferme agroturistice pentru distribuția directă a unei părți din produsele obținute prin procesarea cărnii și a laptelui obținut de la ovine. Toate cercetările efectuate de noi și prezentate în actuala teză de doctorat am urmărit scoaterea în evidență a ceea ce este logic și esențial pornind de la simplu la complex și de la particular la general analizele întreprinse fiind determinate nu numai de obiectivele și scopul cercetărilor ci și de caracterul specific local și regional.

În **Capitolul 4** denumit "**Cercetări privind producția ovinelor**" se prezintă rezultatele cercetărilor întreprinse de noi în arealul de studiu județul Caraș-Severin:

- analiza trendului efectivelor de ovine la nivel național, regional și local, județul Caraș-Severin, numărul asociațiilor și a fermierilor din arealul cercetat de către noi, perspectivele creșterii și exploatarei;

- evoluția producțiilor ovinelor și perspectivele viitoare în funcție de specializarea producției și cerințele existente pe piața cărnii și a produselor din carne și lactate de ovine;

- s-a cercetat influența nivelului de hrănire asupra producțiilor obținute analizând pe bază de chestionar cunoașterea gradului de percepție a crescătorilor privind influența nutriției asupra eficienței producției, rezultatelor obținute arătând faptul că această îndeletnicire are șanse reale de a se perfecționa fiindcă fermierii dispun de cunoștințele necesare creșterii și exploatarei ovinelor în condiții de eficiență economică. S-au propus metode de conservare a beneficiului prolificității și de salvare a mieilor supranumerari prin hrănire artificială cu înlocuitori de lapte și furaje combinate pentru că aceștia răspund bine acestui tip de hrănire cu efecte pozitive asupra producției de carne obținută în fermă și a economicității ei. S-a constatat că mieii alăptați natural realizează cele mai bune sporuri medii zilnice în a treia săptămână de viață iar odată cu schimbarea compoziției laptelui și modificarea curbei de lactație rezultatele obținute nu mai sunt spectaculoase chiar dacă primesc hrană suplimentară, furaj combinat și fân, pentru acoperirea necesarului, în schimb cei alăptați artificial realizează după vârsta de o lună sporuri medii zilnice mari și ating greutatea mari la vârsta de 70 de zile.

- pentru îmbunătățirea managementului producției la ovine s-au întreprins cercetări care au avut ca scop:

A. perfecționarea managementului exploatarei în funcție de sistemul de producție prin:

1. **îmbunătățirea utilizării resurselor vegetale**, prin utilizarea eficientă a pășunii și menținerea durabilității ei prin strategii de management în funcție de specializarea producției, sistemele de pășunat și compoziția floristică a pajiștii ținând cont de factorii de risc de mediu. Sistemele de pășunat bine manageriate determină modificarea intensităților de pășunat și reducerea presiunii pășunatului asupra plantelor în stadiul vegetativ permițând acumularea de rezerve de energie. Implementarea de către managerii sistemelor de producție a celui mai bun sistem de pășunat, aduce beneficii pe termen lung pentru ferma de ovine prin

creșterea producției totale obținute, crescătorii putând să comercializeze tineretul ovin la prețuri competitive, fermierii putând să-și substituie inputurile și să adauge valoare produselor distribuite pe piață.

2. alegerea sistemelor optime de exploatarea pentru producția de lapte. Ovinele din rasa Rața, care se exploatează în zona colinară a județului Caraș-Severin au realizat o producție medie de lapte muls pe lactatie de $68,23 \pm 2,33$ kg, coeficientul de variabilitate fiind 16,20 % iar deviația standard în cadrul producției de lapte a fost de 8,14 în schimb la rasa Țurcană producția a fost de $76,81 \pm 2,99$ kg iar deviația standard în cadrul producției de lapte a fost de 11,23. Pentru creșterea producției de lapte la rasa Rața se recomandă furajarea stimulativă a ovinelor lactante cu furaje lactogene pentru atingerea unei greutatei corespunzătoare a mieilor înțărcați la 40-60 zile dar și furajarea mieilor suplimentar de la 7-9 zile. În ceea ce privește calitatea laptelui diferențele dintre cele două rase în ceea ce privește grăsimea din lapte sunt semnificative statistic, la un prag de semnificație $p \leq 0,05$ iar procentul de proteină din lapte a fost mai ridicat la ovinele din rasa Rața, existând diferențe distinct semnificative la un prag de semnificație de $p \leq 0,01$ între cele două rase.

3. implementarea de măsuri de îmbunătățire a producerii cărnii de ovine. Bunele practici de exploatare a ovinelor pentru producția de carne, contribuie la reducerea gradului de poluare a calității apei, solului și aerului prin controlul pășunatului, fiind propuse mai multe tipuri de pășunat: intens manageriat, prin rotație pentru gestionarea eficientă a resurselor vegetale sau utilizând furaje alternative pentru echilibrarea rațiilor furajere. Practicile managementului durabil al pășunatului, pot reduce efectele supra-pășunatului, utilizând eficient în completarea rațiilor furajele alternative prin utilizarea ca material biologic a raselor și hibridilor cu grad ridicat de adaptabilitate la sistemul de exploatare, indici de conversie buni a masei vegetale, capacitate ridicată de asimilare a hranei și care produc cantități mai reduse de dejecții.

B. s-au propus spre **implementare noi activități de fermă:**

1. valorificarea arealelor agro-pastorale cărășene. Vechimea peisajului pastoral este atestată de folclor, fondul lingvistic referitor la activitățile de fermă și numărul mare al sărbătorilor și obiceiurilor pastorale. O semnificație deosebită o are împerecheatul oilor, eveniment legat de reproducția ovinelor care împarte anul pastoral într-un sezon fertile și unul steril și măsuratul oilor, estimarea producției pentru stabilirea cantității de brânză pentru fiecare proprietar de turmă, activități încheiate cu sărbători câmpenești, festivaluri, mese, piețe volante cu produse specifice oferite spre vânzare. Promovarea peisajului agro-pastoral cu subtipurile, date de activitățile specifice zonei, de sălaș, găsește în sânul peisajelor cărășene de tradiție agrar, forestier, pastoral, viti-pomicol, excelente condiții de dezvoltare și valorificarea superioară a produselor obținute prin vânzarea directă a produselor la activitățile implementate, pastorale, educative și recreativ-distractive

2. diversificarea activităților. Creșterea eficienței exploatării ovinelor nu poate fi îmbunătățită doar prin perfecționarea managementului de fermă ci se impune și diversificarea activităților exploatațiilor, sau a fermelor agroturistice, implementând activități care să mărească atractivitatea lor. Agreementul la ferma de ovine trebuie transformat în motivația de a călători, devenind în timp un punct important în abordarea amenajării destinațiilor, ferme de ovine, ferme agroturistice impunându-se redescoperirea de noi activități pastorale, prelucrarea tradițională a produselor ovinelor și deschise publicului doritor de receere, retrăirea vieții de la stână, sălaș, fermă și educație, ele fiind generatoare de venituri

suplimentare prin promovarea produselor specifice obținute, fiind o alternativă viabilă de ameliorare a veniturilor și a viabilității economice potențiale a fermelor de ovine.

În **Capitolul 5** intitulat "**Cercetări privind consumul de produse obținute de la ovine**" s-au întreprins cercetări privind misiunea principală a managementului marketingului, satisfacerea nevoile și dorințele consumatorilor prin adaptarea serviciilor oferite de fermieri/distribuitori la nevoile consumatorilor de produse. Focalizarea fermierilor pe consumatori nu este o condiție suficientă a managementului marketingului, fermele având nevoie de strategii pentru a putea satisface cerințele clienților în ceea ce privește cantitatea și calitatea produselor oferite pe piață. Cercetările pe bază de chestionar pe eșantioane semnificative în urma interpretării rezultatelor obținute evidențiază următoarele aspecte privind consumul de produse din lapte de oaie, carne și preparate din carne:

- **consumul de produse lactate obținute prin procesarea laptelui de ovine.** Respondenții din mediul urban în ceea ce privește frecvența consumului, în proporție de 27,85 % consumă zilnic produse lactate proaspete însă ponderea cea mai mare 68,13 % este deținută de consumatorii care le consumă de două sau trei ori pe săptămână, pe când în mediul rural frecvența consumului mai mare 64,31% este deținută de respondenții care consumă aceste produse de două ori în decursul unei săptămâni, urmați de cei ce consumă produse lactate proaspete zilnic 19,17% și de trei ori pe săptămână 14,45 %. Există și respondenți care au declarat că nu consumă niciodată într-o săptămână produse maturate obținute din lapte de oaie, proporția lor fiind de 1,01% în schimb 22,82% consumă zilnic însă frecvența cea mai mare 48,65% privind consumul săptămânal este deținută de persoanele care consumă o dată pe săptămână astfel de produse. În mediul rural ponderea persoanelor care consumă de trei ori pe săptămână produse lactate maturate din lapte de oaie a fost de 37,76 %, urmate de respondenți care consumă de două ori pe săptămână 31,56 % și de cei ce consumă cel puțin o dată 20,35%. Respondenții din mediul urban au păreri diferite privind produsele lactate artisanale din lapte de oaie, 38,26 % au o părere bună și 21,48 % au o părere excelentă, femeile au o părere bună, foarte bună și excelentă în proporție de 57,04% în schimb bărbații de doar 22,48 % în schimb cei din mediul rural au o părere foarte bună 56,93% despre produsele lactate maturate, excelentă 28,91 % și bună 11,79 %. Motivațiile achiziționării acestor produse au fost gustul plăcut 32,14%, sunt mai sănătoase pentru consum 27,96 %, au calitate superioară față de alte produse lactate de pe piață 20,57% și nu conțin adaosuri. În mediul urban pe primul loc privind aceste motivații sunt calitatea superioară, urmată de gustul plăcut, sunt mai sănătoase și nu conțin substanțe adăugate iar în mediul rural în ordine descrescătoare, sunt mai sănătoase, nu conțin adaosuri, au gust plăcut și sunt de calitate superioară. Cauzele neachiziționării produselor lactate obținute prin metode tradiționale de procesare a laptelui de ovine în mediul urban au fost lipsa certificării, sunt scumpe, și sortimente puține în magazine iar în mediul rural, nu se pot distribui în marile magazine, lipsa certificării, sunt considerate scumpe de către consumatori.

- **consumul de carne și produse din carne de ovine.** Datele obținute în urma cercetării sunt de un real folos celor care activează în creșterea și exploatarea ovinelor pentru diversificarea producției, procesatorilor și marketerilor care operează pe piața cărnii și a produselor din carne de oaie, pentru îmbunătățirea ofertei pentru consumatori, care în ultima perioadă și-au modificat comportamentele de consum. Respondentele femei din categoria de vârstă 41-50 ani participă la cumpărături în proporția cea mai ridicată, fiind urmate de categoria 21-30 ani și 15-20 ani iar bărbații din categoriile de vârstă 41-50 ani și 51-60 ani participă în proporția cea mai

ridicată la efectuarea cumpărăturilor. O proporție redusă din segmentul de vârstă 15-20 ani, 51-60 ani servesc o singură masă pe zi, lucru ce ne indică faptul că unii respondenți nu cunosc principiile unei alimentații sanatoase însă, majoritatea femeilor își distribuie necesarul de hrană în două sau trei mese pe zi, excepție făcând categoria de vârstă de peste 60 ani. Bărbații consumă alimentele grupate într-o singură masă pe zi, doar segmentele de vârstă 21-30 ani și 31-40 ani, celelalte segmente consumând hrana în două sau trei mese. În topul preferințelor de consum de carne a respondenților femei pe primul loc se află carnea de pasăre 24,55%, urmată de carnea provenită de la diferitele specii de pești 22,22 % iar pe locul trei carnea de ovine 18,35% iar la bărbați pe primul loc la egalitate se află carnea de porc și cea de taurine 19,88%, urmată de cea ovine 18,07 % iar pe locul al treilea carnea de pasăre și pește în proporție de 17,17 %. Dintre porțiunile tranșate din carne de ovine în preferințele femeilor sunt cotletul 31,52%, jigoul 25,84% și antricotul iar pentru bărbați pe primul loc se află antricotul de ovine în proporție de 26,81 %, urmat de spată cu coaste și rasol 21,09 % și jigou 20,48 %. Carnea de ovine în preferințele respondenților se află pe locul trei 37,47 % în coșul lunar de cumpărături la femei și pe locul doi în coșul de cumpărături lunare la bărbați unde are o pondere de 36,75%. Femeile consumă lunar în proporție de 37,73 % între 3-4 kg de carne de ovine iar bărbații între 5-6 kg preferințele pentru modul de preparare fiind în cazul femeilor la grătar în proporție de 40,57 % iar la bărbați în proporție de 75,60% la ceaun. În topul preferințelor privind produsele din carne de ovine la femei pe primul loc se află pastrama de oaie iar la bărbați vișli în proporție de 53,31%, frecvența de consum săptămânală la femei este o dată la 4-6 zile iar la bărbați o dată 1-3 zile în proporție de 48,80%. Consumul lunar de preparate din carne de ovine la femei este de 1-2 kg iar la bărbați de 3-4 kg fiind urmați foarte aproape de cei care consumă peste 4 kg de preparate din carne de ovine pe lună.

- **partea a III-a** cuprinde concluziile generale ale cercetărilor efectuate de către noi, privind producția și consumul produselor obținute de la ovine și recomandările pentru toți cei ce-și desfășoară activitatea pe filiera producerii, procesării, managementului marketingului și consumului, asociațiile pe produs, administrațiile și totodată sugerează noi direcții de continuare a temelor abordate de către alți cercetători în viitor.

- **partea a IV-a** descrie elementele care dau originalitate prezentei teze de doctorat.

ANA GINA, TRICA

*Teza de doctorat: CERCETĂRI PRIVIND PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL DE PRODUSE OBȚINUTE DE LA
OVINE*
